

Motion till riksdagen 2010/11:Ub473

av Peter Rådberg m.fl. (MP)

Inrättande av tvärvetenskaplig gymnasieutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör inrättas en tvärvetenskaplig inriktning i gymnasieskolan.

Motivering

Hög kvalitet och kunskapsnivå i gymnasieskolan är ett fundamentalt villkor för att Sverige skall utvecklas positivt. Samhällsutvecklingen ställer ökade och delvis nya krav på den kompetens som gymnasieskolan ska ge eleverna. Miljöpartiet menar därför att utvecklingen av gymnasieskolan skall utgå från höga kvalitetskrav, ha en stabil samhällsförankring både i befolkningen och politiskt samt bidra till en hållbar samhällsutveckling. Snabba växlingar med nya gymnasiereformer förorsakade av majoritetsförändringar i riksdagen är inte önskvärdt och motverkar en sådan utveckling. Successiva kvalitetsförbättringar bör däremot göras efterhand.

Det socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbara samhället aktualiserar behovet av en bred förståelse för det komplexa samspelet mellan naturprocesserna och samhällsplaneringen. Tvärvetenskaplig forskning och utbildning är avgörande för att åstadkomma en kunskapsbaserad hållbar samhällsutveckling. Dagens och i ännu högre grad morgondagens medborgare och experter måste ha goda kunskaper inom såväl naturvetenskap som samhällsvetenskap, liksom god kommunikativ förmåga. De behöver känna till och ha förståelse för olika perspektiv i de frågor som samhällsutvecklingen ställer, utmaningar som blir särskilt synliga i klimatdebatten och i vetenskapen om den avgörande betydelse vattnet har i sin interaktion med samhället. Ett aktuellt exempel är konsekvenserna av dammbrottet i Ungern.

Dessa framtidsfrågor engagerar många ungdomar på sätt som behöver mötas av gymnasieskolan. På många gymnasieskolor pågår också utvecklingsar-

Fel! Okänt namn på

bete för att ge ungdomar de kunskaper som behövs för att hantera komplexa frågeställningar kring hållbar samhällsutveckling. Ofta har det resulterat i att man skapat utbildningsvägar som tydligt knyter samman naturvetenskap med de etiska och sociala frågor som särskilt berör ungdomar. Därigenom har man lyckats förena naturvetenskaplig kunskap med bred förståelse för samhälls- och psykologiska processer.

För många ungdomar är valet mellan naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildning svårt. I en rapport från Teknikdelegationen påvisar man att nära hälften av de elever som valt samhällsvetenskapsprogrammet skulle kunna tänka sig att läsa naturvetenskapsprogrammet. Den nya gymnasiestrukturen bygger på att elever under årskurs 9 väljer mellan väl avgränsade program med tydliga utgångar. Utan att ändra denna grundläggande struktur bör det ändå vara möjligt att vidareutveckla gymnasiereformen så att det definitiva utbildningsvalet kan ske under gymnasietiden. Det är också viktigt att ge utrymme för skolorna att inom den nationella strukturen utveckla en tvärvetenskaplig utbildningsväg som kan kopplas till såväl lokala som regionala och globala frågor kring det hållbara samhället.

I gymnasiereformen finns på naturvetenskapsprogrammet en inriktning som benämns naturvetenskap och samhälle. Vi föreslår att regeringen inrättar en motsvarande inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Därigenom får gymnasieskolan en gemensam tvärvetenskaplig utbildningsväg inom de båda programmen. Fördelarna är betydande.

Man underlättar elevers möjlighet att kombinera samhällsvetenskapliga studier med naturvetenskapliga. Elever som upptäcker värdet av naturvetenskapliga studier får redan under sin gymnasietid möjlighet att skaffa sig åtminstone partiell behörighet till naturvetenskaplig och teknisk högskoleutbildning. Därigenom ökar det totala antalet ungdomar med grundläggande naturvetenskaplig kompetens.

Utbildningen ger en god grund för fortsatta studier och gör eleverna speciellt förberedda inom ett växande antal tvärvetenskapliga högskoleutbildningar.

Den underlättar samläsning över programgränserna och ger därmed skolorna möjlighet att erbjuda ett större utbud. Det gynnar elevernas valfrihet, särskilt i mindre gymnasieskolor. För skolorna är fördelen att man kan organisera undervisningen mer kostnadseffektivt, en inte betydelselös aspekt med hänsyn till många kommuners ekonomiska situation, och en förutsedd minskning av antalet elever i gymnasieskolan under kommande år.

Utbildningsvägen ger eleverna möjlighet att avvakta med det definitiva valet mellan naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammen och förhindrar därmed felval och inläsningseffekter som kan bli konsekvensen av den beslutade gymnasiereformen. Med detta förslag kommer färre elever att behöva ta omvägen via komvux eller tekniskt basår. Dessa elever kommer således snabbare ut på arbetsmarknaden.

Samarbetet mellan lärare i olika kurser kan organiseras i form av ämnesövergripande teman och projekt som skapar helheter utan att behöva förändra kunskapskraven i berörda ämnen. Det gynnar elevernas lärande och utveckl-

Fel! Okänt namn på

ingen av tvärvetenskapligt förhållningssätt. Skolorna kan bättre utnyttja sina egna lokala förutsättningar genom att använda omgivande natur och samarbeta med företag, verksamheter och institutioner i ett integrerat lärande.

Behovet av särlösningar i form av särskilda varianter kan förväntas minska. Många skolor har utvecklat olika mittspår mellan SA och NA i form av specialutformade program eller liknande, som visat sig attraktiva för många elever.

Inriktningen ger eleverna en bredare kunskapsbas som möjliggör fler valmöjligheter till fortsatta akademiska studier, underlättar rörligheten på arbetsmarknaden och ökar deras attraktionskraft på arbetsmarknaden.

Stockholm den 27 oktober 2010

Peter Rådberg (MP)

Jabar Amin (MP)

Esabelle Dingizian (MP)